

Entomologbladet

POPULÄR BILAGA TILL ENTOMOLOGISK TIDSKRIFT

Årg. 1

10 december 1937

Nr 3—4

Etikettering av insektsamlingar.

Det finns åtskilliga olika sätt att samla insekter, beroende på — framför allt — vilka synpunkter man själv helst lägger på djuren. Om ens högsta önskan blott är att få lådorna fulla och till varje pris ett djur under varje artlapp, då är sysselsättningen just ej väsensskild från den att samla frimärken eller pilsneretiketter. Ett litet stänk av denna samlandets urdrift hör visserligen med i alla former av entomologisk verksamhet. Men man har oändligt mycket mera glädje av sin hobby, om samlingen bedrivs efter någon ledande synpunkt. Under alla förhållanden måste man begränsa sig, t. ex. till någon bestämd insektordning (eller annan systematisk enhet), vanligen även till något begränsat geografiskt område. Den ene kan sedan lägga huvudvikten vid systematiken och kastar sig ned förkärlek in på något »kritiskt» släkte. Den andre ordnar en »biologisk» samling, t. ex. av granens insekter. En tredje samlar sin hemsockens eller sitt landskaps djur.

Men en sak bör under alla förhållanden stå fast: — En samling skall vara så uppställd, att även andra än man själv kan ha nytta av den. Och därtill hör först och främst, att djuren äro ordentligt etiketterade.

Hos amatörentomologen råder ofta den falska blygsamheten, att hans anspråkslösa samling egentligen inget annat värde har, än att fylla ut de lediga stundernas tomhet. Men det är inte riktigt. Vårt lands insektvärld är ännu så ofullständigt utforskad, att även mycket små och tillfälligt hopbragta samlingar kunna innehålla fynd av stort allmänt värde, särskilt om samlaren lagt sig vinn om att göra iakttagelser på djurens levnadssätt. Men sådant måste antecknas, och det kan betraktas som brottsligt att låta djuren sitta på sina kala nålar och sedan lita på minnet av var, hur och när man fann dem. Det händer mången gång, att även erfarna entomologer bittert få ångra, att de ej tillräckligt noga etiketterat ett djur, som kanske efter att några år ha stått i skymundan visar sig vara något extra fint. Och vartill nyttar entomologens briljanta minne, när samlingen efter hans död skall omhändertagas av andra? Idealet vore, att ständigt ha sin samling så ordnad, att om man

plötsligt fölle ifrån, varje annan entomolog kunde få ut ur den all kunskap, den givit en själv. Detta kan man visserligen aldrig helt uppnå, men åtminstone närma sig, och blott på ett sätt, — genom en verkligt god etikettering.

I gamla svenska samlingar finner man djuren på sin höjd försedda med en liten landskapsetikett. I allmänhet först mot slutet av 1800-talet började man intressera sig för arternas närmare utbredning och tillfogade ofta uppgift på socken eller annan trakt. Insamlingsdatum noteras ej ens nufortiden av alla samlare. I jämförelse ned botanisterna ligga vi entomologer härvidlag — liksom i många andra avseenden — hopplöst efter. Orsaken är bl. a. den rent praktiska, att man på ett växtark utan svårighet kan få plats med en noggrann fyndskildring, medan en insektnål under alla omständigheter får nöja sig med en etikett av mycket mindre format. Men det är på tiden, att vi frigöra oss från en efterblivenhet av så triviala skäl. Man bör vid det här laget kunna fordra lika goda upplysningar om varje djur i en insektsamling, som lärarna länge begärt om varje växt i ett skolpojksherbarium.

I själva verket är den saken inte svår att ordna. Om man finner, att alla de fyndupplysningar man vill lämna om ett exemplar, ej få plats på en etikett av måttligt format, så för man en fyndjournal, och hänvisar på lappen till den. I varje fall är detta bättre än att skriva stora, utförliga etiketter, som man sedan måste vika ihop, innan de träs på nålen, — att sätta flera etiketter på samma nål, — eller att skriva även på lappens undersida. Med alla dessa metoder blir samlingen svår att »avläsa»; man måste varje gång plocka upp djuren, och det innebär en onödig risk att skada dem.

Å andra sidan är det ej heller tillrådligt, att låta etiketteringen helt och hållet bestå av hänvisning till journalen, t. ex. genom en siffra eller annan förkortning. Ty för det första kan en journal förkomma eller på annat sätt bli skild från samlingen. För det andra är det onödigt besvärligt att ständigt — även för den enklaste fyndortsupplysning — behöva anlita journalen. Slutligen är det en mycket nyttig kontroll, att förutom journal-siffran ha någon anteckning, t. ex. datum och grövre lokal, som bestyrker dess riktighet. Det kan eljest knappast, ens med den största noggrannhet, undvikas — åtminstone ej i större samlingar —, att ett djur åtminstone någon gång får oriktigt lokalnummer. Ty minnet för siffror och associationerna i samband med dem äro hos de flesta människor så svaga, att ett sådant misstag — åstadkommet t. ex. en sen och trött nattlig timme — ej så lätt upptäcket.

Motiveringen i det föregående har varit litet utförlig, och läsaren kanske undrar, varför jag inte nöjt mig med att helt enkelt pre-

sentera den idealiska fyndetiketten. — Emellertid, samlarna äro i detta avseende otroligt konservativa. De vänja sig redan efter något års samlande vid sitt speciella sätt av etikettering — eller icke-etikettering. Jag har många gånger förgäves sökt »omvända» även fullt kloka entomologer till en (enligt min mening) förnuftig etikettering. Och det tycks alltså behöva framdragas både utförliga och fullgoda skäl, såvida man vill ha hopp om gehör.

Som exempel på en fullständig etikett må följande tjäna: —

Vg. Mösseberg. 147.

2. 7. 36. Lindroth.

Siffran 147 hänvisar alltså till ett dagboksnummer, där lokalen finnes utförligt beskriven. Skulle dagboken innehålla någon notis av alldeles särskilt intresse just för detta exemplar, t. ex. uppgift om näringsväxt, kan lämpligen även denna skrivas ut på etiketten, eller också lokalsiffran strykas under med rött som ett extra mento.

Huruvida man använder tryckta eller handskrivna etiketter, kan betraktas som en smaksak. Men även i förra fallet måste plats finnas för åtminstone en extra, skriven rad.

Journalen bör helst vara ordnad i genomgående numrering för samtliga lokaler. Att börja ny serie varje år, vilket stundom praktiseras, kan ge anledning till farliga förväxlingar.

Även etiketterandets teknik förtjänar att beröras: —

Särskilt viktigt är, att fångsterna etiketteras omedelbart vid insamlandet. Med den numera vanligaste metoden, att från början isolera djur från samma lokal och biotop i ett glasrör med sågspån och ättiketer, är det ju lätt att omedelbart vid hemkomsten (eller redan ute i markerna, då lokalbeskrivningen införes i journalen) lägga ner en handskreven lapp enligt ovanstående exempel. I varje fall är det alldeles förkastligt att helt lita på sitt minne, och i ett rör sammanföra skilda fångster, även om de äro gjorda samma dag och sorteras upp redan på kvällen. Man bör taga som regel att aldrig sammanföra andra djur, än dem som sedan skola få identiskt lika etikettering.

Vid prepareringen gäller samma sak. Det är svårt att omedelbart skriva ut en etikett för varje nål. Men man måste noga ställa ihop djuren från samma fångst i en grupp för sig, och kan då nöja sig med att etikettera det första i varje sådan grupp.

Då djuren sedan skola inordnas i samlingen måste dessa grupper splittras och varje nål etiketteras. Det är ett tidsödande ar-